

PATVIRTINTA

Tauragės meno mokyklos direktoriaus

2021 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr.V-122

TAURAGĖS MENO MOKYKLOS BIBLIOTEKOS FONDO APSAUGOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bibliotekos fondo apsaugos nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja Tauragės meno mokyklos (toliau – Mokykla) bibliotekos fondo apskaitą, gaunamų dokumentų priėmimą, fondo perdavimą, fondo patikrinimą, dokumentų nurašymą, fondo apsaugą, darbuotojų atsakomybę.

2. Fondo apsaugą reglamentuoja LR bibliotekų įstatymas (2004 m. liepos 15 d. Nr.IX-2378), Bibliotekos fondų apsaugos nuostatai (LR kultūros ministro 2010m. spalio 6 d. įsakymu Nr. IV-499).

3. Mokyklos vadovas privalo sudaryti sąlygas, garantuojančias fondo apsaugą.

4. Šiuose Nuostatuose vartojamos sąvokos:

Bendroji fondo apskaita (toliau – Fondo apskaita) – apibendrintų duomenų apie dokumentų gavimą, nurašymą ir fondo kaitą įrašymas į nustatytą apskaitos registrą, jų tvarkymas ir saugojimas.

Dokumentų nurašymas – pripažintų nereikalingais arba netinkamais (negalimais) naudoti dokumentų išėmimas iš apyvartos.

Fondo apskaitos vienetas – sutartinis vienetas, kuriuo apskaičiuojamas bibliotekos fondo dydis. Yra pagrindiniai ir papildomieji fondo apskaitos vienetai.

Fondo patikrinimas – fonde turimų dokumentų lyginimas su vienetinės fondo apskaitos registrais.

Vienetinė fondo apskaita – gauto dokumento įrašymas į nustatytą fondo apskaitos registrą, jų tvarkymas ir saugojimas.

II. FONDO APSKAITA

5. Fondo apskaitos objektais laikomi visi dokumentai, nepriklausomai nuo jų rūšies ar laikmenos. Fondo apskaita apima dokumentų priėmimą, jų ženklinimą, registravimą, paskirstymą, patikrinimą, nurašymą ir jo išėmimą iš fondo.

6. Fondo apskaita atspindi dokumentų gavimą, nurašymą, bibliotekos fondo dydį. Apskaitos duomenys yra pagrindas bibliotekos veiklos atskaitomybei, statistinei atskaitai rengti, bibliotekos veiklai analizuoti, dokumentų kiekiui ir jų kaitaikontroliuoti.

7. Remiantis standartu LST EN ISO 2789:2007 „Informacija ir dokumentavimas. Tarptautinė bibliotekų statistika“, patvirtintu Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2008 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. IV-323 „Dėl bibliotekų veiklos norminių dokumentų ir Lietuvos standartų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 77-3051), nustatomi tokie Fondo apskaitos vienetai:

7.1. privalomi Fondo apskaitos vienetai:

7.1.1. fizinis vienetas – dokumento tiražo vienetas. Fiziniais vienetais apskaitomi visi dokumentai, išskyrus laikraščius. Laikraščiai apskaitomi metiniais komplektais;

7.1.2. pavadinimas – vieno, visumą sudarančio, dokumento sąlyginis žymėjimas;

7.1.3. metinis komplektas – to paties (paprastai vienos antraštės) periodinio leidinio metų rinkinys;

7.2. papildomi Fondo apskaitos vienetai:

7.2.1. lentynos metras – papildomasis bibliotekos Fondo apskaitos vienetas, kuriuo matuojamas dokumentų skaičius, telpantis viename lentynos metre;

8. Fondo apskaitos registrai papildomi ranka arba techninėmis priemonėmis turinčiomis vienodą juridinę galią.

9. Tvarkydama Fondo apskaitą, biblioteka privalo:

9.1. vesti vienetinę ir bendrąją gaunamų į fondą ir iš jo išimamų dokumentų apskaitą;

9.2. garantuoti apskaitos nuoseklumą, naudojant 8 punkte nustatytus Fondo apskaitos vienetus;

9.3. užtikrinti, kad Fondo apskaitos vienetai atspindėtų bibliotekoje saugomų ir vartotojams išduotų dokumentų fizinius vienetus;

9.4. užtikrinti Fondo apskaitos perimamumą ir tęstinumą.

10. Tvarkydama Fondo apskaitą, biblioteka turi teisę:

10.1. įvertinti ir įkainoti bibliotekos nemokamai gaunamus arba neįkainotus dokumentus;

10.2. vadovaujantis teisės aktais ir bibliotekos vadovo patvirtintomis naudojimosi biblioteka taisyklėmis prašyti iš vartotojo, praradusio arba nepataisomai sugadinusio bibliotekos dokumentus, pakeisti juos tokiais pat arba bibliotekos pripažintais lygiaverčiais, o jei pakeisti neįmanoma, bibliotekai nustačius tikrąją prarastojo dokumento vertę, vartotojas atlygina padarytą žalą įstatymų nustatyta tvarka.

III. GAUNAMŲ DOKUMENTŲ PRIĖMIMAS

11. Gaunami dokumentai (knygos, brošiūros, mokymo priemonės) priimami į biblioteką su lydimuoju dokumentu: sąskaita-faktūra, perdavimo-priėmimo aktu, dovanojimo aktu ar kitais dokumentais (toliau – lydimasis dokumentas).

12. Dokumentams, pirktiems iš specializuotų knygų prekybos juridinių asmenų, juridinių ir fizinių asmenų dovanotiems, gautiems dokumento privalomiesiems egzemplioriams ar kitu būdu įgytiems dokumentams surašomas priėmimo-gavimo aktas, sudarytas pagal bibliotekos fondo apsaugos nuostatuose (2010 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. ĮV-499) priedo Nr. 1 pavyzdį.

13. Jeigu dokumentų siunta nesutampa su įrašu lydimajame dokumente ar joje randama dokumentų su defektais arba pakeistų dokumentų, jie nepriimami. Apie tai, per 5 darbo dienas nuo dokumentų siuntos gavimo, informuojamas dokumentų tiekėjas, kuris privalo ištaisyti trūkumus.

14. Visi naujai priimti spaudiniai yra ženklinami. Ženklitimui naudojami priklausomybę žymintys antspaudai. Antspaudas, kuriame nurodytas bibliotekos pavadinimas, negadinant dokumento teksto ir iliustracijų, dedamas:

14.1. knygoje – antraštinio lapo kitoje pusėje ir 17 puslapio kairiajame kampe po tekstu. Jei nėra 17 puslapio spaudas dedamas 9, jei nėra 9 puslapio – 5 puslapyje;

14.2. žurnaluose, laikraščiuose, vaizdiniuose leidiniuose – viršelyje arba pirmajame puslapyje;

14.3. žemėlapiuose, atskiruose lapuose – kitoje lapo pusėje kairiajame apatiniame kampe;

14.4. CD, DVD – ant voko ir etiketės;

14.5. garsiniams, regimiesiems, elektroniniams dokumentams – ant įdėklo ir etiketės;

15. Gaunami dokumentai įvedami į vienetinę ir Fondo apskaitą naudojant Nuostatų 3–6 prieduose nustatytus privalomus atitinkamų dokumentų registravimo elementus bei privalomus Fondo apskaitos elementus.

16. Vienetinei Fondo apskaitai yra naudojama bibliotekos fondo inventoriaus knygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 1997 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. ĮV-575, forma:

16.1. į inventoriaus knygą įtraukiami visi dokumentai, išskyrus periodinius, normatyvinius, grupuojamuosius dokumentus, laikino saugojimo brošiūras, lankstinukus, plakatus;

16.2. inventoriaus knyga yra vienas iš svarbiausių bibliotekos Fondo apskaitos registrų, jos

pakeitimas galimas tik išimties atvejais (jei buvo rašoma nesilaikant reikalavimų, klaidingi įrašai ir kt.), gavus raštišką direktoriaus leidimą.

16.3. inventoriaus knyga yra bendra visam bibliotekos fondui, nepriklausomai nuo bibliotekos struktūrinių padalinių skaičiaus. Visiems padaliniams suteikiama bendra nuosekli inventoriaus numerių seka;

16.4. kiekvienų kalendorinių metų paskutinį mėnesį apskaitos duomenys sutikrinami su bibliotekos buhalterinės apskaitos dokumentais.

IV. FONDO PATIKRINIMAS

17. Vadovaujantis inventorizacijos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 (Žin., 1999, Nr. 50-1622; 2008, Nr. 49-1822), 6 punktu bibliotekos fondo patikrinimas (inventorizacija) atliekamas vadovaujantis šiais Nuostatais.

18. Atskiri fondo egzemplioriai, teisės aktų nustatyta tvarka priskiriami prie ilgalaikio materialiojo turto, yra apskaitomi kartu su kitais fondo dokumentais, o kasmetinis fondo patikrinimas atliekamas buhalterinės apskaitos dokumentus sutikrinant su inventoriaus knyga.

19. Fondo patikrinimas taip pat atliekamas siekiant nustatyti fondo dokumentų trūkumą, perduodant fondą kitam materialiai atsakingam asmeniui, esant ypatingoms aplinkybėms (pvz., įvykus gaisrui, potvyniui, vagystėms). Fondo patikrinimui bibliotekos vadovo įsakymu sudaroma patikrinimo komisija.

20. viso fondo patikrinimas, kurio metu fonde saugomi dokumentai, apimant ir informaciją apie išduotų dokumentų fizinius vienetus, yra sutikrinami su inventoriaus knyga.

21. Fondo patikrinimas baigiamas surašant šių nuostatų 9 priede nustatytos formos bibliotekos fondo patikrinimo aktą, kurį tvirtina bibliotekos vadovas.

V. KNYGŲ IR KITŲ SPAUDINIŲ NURAŠYMAS

22. Dokumentai gali būti nurašomi iš Fondo apskaitos, pripažinus juos nereikalingais arba netinkamais (negalimais) naudoti dėl šių priežasčių:

22.1. nusidėvėjo ir/ar vartotojų sugadinti;

22.2. turinio požiūriu taponeaktualūs;

22.3. prarasti vartotojų ir šis faktas atitinkamai įformintas;

22.4. perduoti į mainų fondą;

22.5. dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai, sunaikinti (sugadinti) avarijų, gaisrų ir kitų stichinių nelaimių metu, šiuos faktus atitinkamai įforminant.

23. Nurašymus vykdo Mokyklos direktoriaus įsakymu sudaryta turto nurašymo ir likvidavimo komisija.

24. Pripažintų nereikalingais arba netinkamais (negalimais) naudoti bibliotekos dokumentų nurašymas įforminamas nurašymo komisijos parengtu pripažintų nereikalingais arba netinkamais (negalimais) naudoti bibliotekos dokumentų nurašymo aktu (10 priedas), patvirtintu Mokyklos direktoriaus.

25. Aktas surašomas 2 egzemplioriais: vienas egzempliorius, pridėjus dokumentų sąrašą, lieka bibliotekoje, antras, buhalterijai, pridėjus su turto nurašymu susijusius dokumentus, pavyzdžiui, patikrinimo (inventorizacijos) aktus, avarinių tarnybų aktus, įmokų kvitus ir kt. dokumentus arba jų kopijas;

26. Aktas yra pagrindas dokumentų išėmimui iš bibliotekos fondo; jų bibliografinių įrašų pašalinimui iš bibliotekos katalogų, kartotekų, išbraukimui iš vienietinės ir Fondo apskaitos.

27. Rekomenduojama, kad dokumentų nurašymas neviršytų metinio naujų dokumentų

gavimo, daugiau dokumentų gali būti nurašoma, suderinus su Mokyklosdirektoriumi.

28. Nurašomų dokumentų vertė akte nurodoma (rubliais, talonais, litais, eurai) pagal inventoriaus knygą, akto pabaigoje bendra suma turi būti perskaičiuota pagal nurašymo metu Lietuvoje galiojančius piniginius vienetus.

29. Nurašyti dokumentai, kai jų nenumatoma naudoti bibliotekų veiklai (pavyzdžiui, mainams), panaudojami, išardomi ir likviduojami remiantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (Žin., 1998, Nr. 54-1492; 2002, Nr. 60-2412) bei pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1250, nustatyta tvarka.

VI. FONDOAPSAUGA

30. Fondo laikymui bibliotekose sudarytos sąlygos turi atitikti fondų apsaugos reikalavimus, išdėstytus standarte LST ISO 11799:2004 „Informacija ir dokumentavimas. Archyvų ir bibliotekų dokumentų saugojimo reikalavimai“, patvirtintu Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2008 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. ĮV-323 „Dėl bibliotekų veiklos norminių dokumentų ir Lietuvos standartų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 77-3051), bei Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos IFLA rekomenduojamus bibliotekų fondų apsaugos principus (pavyzdžiui, „Bibliotekų fondų apsaugos ir konservavimo principai“ (1995) ir „Bibliotekos dokumentų priežiūros ir tvarkymo principai“ (1998) ir kt.).

31. Biblioteka privalo nustatyti veiksmingas fondo valymo, dezinfekavimo ir kitas būtinas prevencines fondų priežiūros priemones ir periodiškai jas vykdyti. Dėl šių priemonių biblioteka gali laikinai, bet ne ilgiau negu būtina, apriboti vartotojų aptarnavimą.

VII. BIBLIOTEKŲ DARBUOTOJŲ ATSAKOMYBĖ

32. Bibliotekų darbuotojai, materialiai atsakingi už fondo apsaugą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
